

TIDLIG INDSATS I DAGTILBUD
PERSPEKTIVER FRA HECKMAN-KURVEN
DAFOLO 2019
PRIS 475 kr.

Økonomen James Heckman har haft stor betydning for den fælles optagethed af "tidlig indsats." I sin forskning har han peget på, hvor vigtigt det er at investere i de små børn. Økonomiske modeller viser vigtigheden af at redegøre for tidlig indsats. Det skæres ud i pap, at forskellen mellem velstillede og dårligt stillede børn opstår tidligt i børnenes liv. Familie-miljøer er blevet ringere i USA, men det samme synes at være tilfældet her i landet. Heckman og hans gennemgribende forskning viser, at hvis samfundet intervenserer tidligt nok, kan det forbedre dårligt stillede børns kognitive og socioemotionelle evner. Færdigheder avler færdigheder, motivation avler færdigheder, men hvis barnet ikke er motiveret for at lære og engagere sig tidligt i livet, så øges sandsynligheden for, at barnet mislykkes socialt og økonomisk senere i livet.

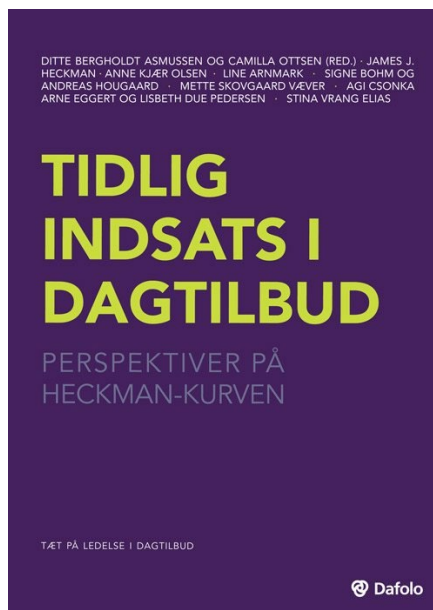
I Heckman- kapitlet, der fylder de første de første 91 sider af bogen, er der en masse kurver og udregninger, men appendiks om fakta og menneskelig udvikling og en simpel model, som opsummerer evidens, og som for mig at se er et must at læse for politikere, fordi det ikke kun handler om børns fremtid, men om hele samfundets fremtid. Her mener jeg godt at man kan bruge amerikansk forskning på danske forhold.

Mit spørgsmål er, når jeg referer til bogens andre kapitler, skrevet af danske bidragydere, hvad der skal til for at udnytte den viden vi får fra Heckman-kurverne? Det hele handler om at skabe kvalitet for alle børn i småbørnslivet. Men jeg føler ikke nødvendigvis, at Heckman-kurven giver svar på, hvordan man fokuserer på indsatser, der skaber den omtalte gevinst. Det handler ikke kun om at træne børns kognitive kompetence, men meget om at se på den socioemotionelle kompetence.

Anne Kjær Olsen peger på nogle strukturelle kvalitetsforhold i dagtilbud:

- Veluddannede voksne
- Faglig supervision
- Muligheder for at arbejde med barn-voksen relation
- Tid og intensitet i dagtilbud af høj kvalitet
- Omsorg og børnecentrerede læringsaktiviteter
- Fælles opmærksomhed mellem børn og voksne
- Involvering af forældre i ligeværdig dialog

A.K.O. foreslå, at alle de lokale lærerplaner erstattet af én lærerplan, der skal gælde for alle dagtilbud, samt at formulere mål for det pædagogiske læringsmiljø frem for børnenes læringsudbytte med fokus på et stimulerende læringsmiljø *for det pædagogiske personale*. Da det

fagprofessionelle personale spiller en uvurderlig rolle overfor børnene, så er det dem, der skal være fokus på. Deres viden og trivsel skal smitte af på børnene.

Line Arnbak peger på, at Danmark er det land i Norden, der er dårligst til at bryde den sociale arv og at børn fra udsatte familier mødes med lavere forventninger. Hun konkluderer således, at det danske dagtilbudssystem ikke i tilstrækkelig grad er lykkedes med at kompensere på de socialt udsatte børns vegne. Hun vurderer, at det handler om tidlig opsporing og systematisk indsats, solid faglig viden, tværfaglig koordinering og en ledelse, der følger systematisk op. Opgaven kalder på faglig ledelse. Hun udmønter den i 3 fokusområder:

- Social kapital – viden, erfaringer, færdigheder og velvilje, som man har adgang til hos sine kollegaer
- Human kapital- den enkelte medarbejders viden og erfaring og evnen til at anvende disse
- Beslutningskapital – der sætter medarbejdere i stand til at træffe fagligt velbegrundede valg i vanskelige situationer

Her må jeg lige tilføje, at hun henviser til Brenda Taggart's forskning om dagtilbud af høj kvalitet, noget jeg personligt sætter højt.

Signe Bohn og Andreas Hougaard peger på evaluering som vejen til et læringsmiljø af høj kvalitet. De peger på at:

- strukturel kvalitet - en god normering en positiv langtidseffekt
- proceskvalitet - barn-voksen-interaktion de vigtigste enkelt parameter
- resultatkvalitet – strukturerede læringsaktiviteter, tidlig indsats og høj kvalitetstilbud øger børns skoleparathed

De to forfattere påpeger, at den viden man bruger til at skabe refleksion i dagtilbud, ikke nødvendigvis egner sig til forvaltningsinformation. I givet fald er der en problematik, der bør arbejdes med.

Mette Skovgård Væver påpeger i sit kapitel, at 20-25% af alle spædbørn og deres forældre er udsatte i en eller anden grad, et skræmmende højt tal – som jeg kan frygte vil stige – at 18% af børn på 1 og et halvt år har psykiske forstyrrelser. Det synes som om der er et paradoks mellem hvad vi ved fra forskning og hvad vi faktisk sætter ind med overfor småbørns psykiske trivsel. Men som forfatteren så fint påpeger, så er det ikke nok at alle *taler* om tidlig indsats. Her tales om en *national strategi*. Her peges bl.a. på, at der allerede arbejdes med gravide i risiko, brug af forskellige spædbørnstest, gennemgang af læringsmål på småbørnsområdet for en bred vifte af fagpersoner, alle sundhedsplejersker bør bruge Alarm Distress Baby Scale (ADBB) som et samtaleredskab for at støtte forældre i deres forælderrolle.

Agi Csonka peger på et enormt vigtigt område nemlig samarbejde mellem forældre og daginstitution. Det er som om den offentlige sektor overtager flere og flere opgaver, der før lå hos familien. Fra mit arbejde med børn med hørenedsættelse og de tiltag, der i øvrigt sættes op for denne gruppe børns forældre ved jeg, at med en tæt og hyppig forældrekontakt, kan man opnå

virkelig gode resultater hos langt de fleste forældre. Men det kræver og nu bruger jeg A.C.'s formuleringer:

- at give forældrene medindflydelse
- at skabe tryghed og sammenhæng i barnets liv
- at skabe et godt læringsmiljø for barnet

Garderobesnak i institutionerne er simpelthen ikke nok. A.C. finder det påfaldende, at det at skabe gode betingelser for børnenes læring tilsyneladende stort set er fraværende som et mål for forældresamarbejdet. Hun peger også på, at et godt læringsmiljø ikke nødvendigvis og udelukkende er ensbetydende med planlagte skolelignende aktiviteter. Læring er også, når barnet udforsker, eksperimenterer, går på opdagelse, stiller spørgsmål og får disse besvaret af en empatisk, vidende voksen. Vi bør fokusere mere på at støtte forældre. En rapport fra EVA viser, at 75% af forældre - især dem med kort uddannelse og forældre med minoritetsbaggrund efterlyser vejledning omkring læring og skoleparathed. Jeg finder, at de synspunkter, der fremhæves i dette kapitel, er ekstremt vigtige.

Lad os fokusere på de ressourcer forældre har, lad os støtte dem i at udvikle læringsmiljøer i hjemmet. Ugentlige hjemmebesøg af kompetente og indfølelsefulde voksne vil måske være fremtiden især for de udsatte familier. Det koster "ja"... men måske koster det i det lange løb mere at lade være?

Arne Eggert og Lisbeth Due Pedersen fokuserer på, at høj kvalitet i dagtilbud er en kommunal opgave og kommunalt ansvar. De påpeger, at man ved, hvad der kendetegner daginstitutioner af høj kvalitet, men hvor de ser at viden fra forskning og praksis skal spille bedre sammen. Men at vi også ved, at der er stor forskel på kvalitet i de forskellige daginstitutioner. De konkluderer, at for at få held til at løfte kvaliteten i dagtilbud kræver det både kommunal styring, lokalt ejerskab og en stærk og dygtig ledelse, der følger op på pædagogisk praksis, samtidig med at man styrker dokumentationen på en måde, der styrker kvaliteten, samtidig med at de professionelle identificerer og handler kvalificeret på det enkelte barns læring og trivsel. Også disse forfattere beskriver samarbejde med forældre.

Bogens sidste forfatter **Stine Vrang Elias** påpeger, at ulighed er et voksende problem også i Danmark og at der i dag er en række barrierer, der skal overkommes, hvis tanker om tidlig indsats skal tages alvorligt. Her tænkes bl.a. på børn af uuddannede forældre og forældre med anden etnisk baggrund. Hun understreger, at hun ser Heckman's tanker uforløste i de danske småbørnsinstitutioner.

Denne bog kom på det rette tidspunkt, hvor forældre er blevet fokuseret på daginstitutionstilbud. Men debatten skal handle om mere end blot flere hænder, hvad der også peges på i bogen. Vi skal have en kvalificeret debat omkring, hvad disse hænder skal bruges til. Og vi er nødt til at se på de ca. 20-25% af småbørn, som er bagud fra deres livs start - og som jeg personligt tror, der bliver flere af. Vi er nødt til at forstå, at uligheden i Danmark er voksende og at denne ulighed starter ved

fødslen. Men det er ikke nok at forstå dette, der skal også handles og der bør klart være ligeså meget politisk bevågenhed på småbørn som på skolebørn.

Der skal tænkes i nye baner, når det gælder forældresamarbejdet og måske bør frivillighed sektoren også medtænkes. Personligt tror jeg, at pædagoger, der er tilknyttet en ideologi eller særlige programmer – her tænker jeg på Hanen, Antroposofi og AVT, brænder på en særlig måde for at arbejde med børn.

På skoleområdet blev der fokuseret på faglig ledelse i forbindelse med Folkeskolereformen. Hvor tæt er de pædagogiske ledere i dagtilbud på den daglige pædagogiske praksis og hvordan er de og deres personale uddannet?

Selv om ansvaret for daginstitutioner ligger i den enkelte kommune, så er det tvingende nødvendigt med nationale drøftelser af, hvordan den tidlige indsats skal prioriteres, hvad der skal investeres i og hvad det betyder for samfundet som helhed, hvis vi ikke forstår:

TIDLIG INDSATS / BEDRE FREMTID

Jeg fornemmer en tiggende bombe under vores samfund, hvis uligheden fortsætter med at vokse fra børns fødsel.

Så læs bogen, den er bestemt anbefales værdig - som forældre, pædagog, embedsmand, politiker - stil spørgsmål til de relevante personer og instanser, og tænk kreativt uden af boxen.

Birgitte Franck 4/5-2019